

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

PAPP KÁROLY r. altábornagy

Szám:

Tárgy: alapjogot érintő rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

Hiv. szám: –

Ügyintéző:

Telefon:

E-mail:

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **Panaszosos** által előterjesztett panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál (a továbbiakban: ORFK) – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1255 Budapest, Pf.: 117.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) bekezdése, Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület (tájékoztatásul)
- 3) Rendőr-főkapitányság vezetője (tájékoztatásul)
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos a Rendőrkapitányság által foganatosított intézkedés miatt az előállítás időtartamáról szóló igazoláson panaszt tett, illetve később végrehajtott meghallgatása alkalmával arról nyilatkozott, hogy kéri a Panasztestület eljárását. A rendőri szerv a beadványt az ügyben keletkezett iratokkal együtt továbbította az ORFK Ellenőrzési Szolgálat a Panasztestülethez.

A Panaszos beadványában a Rendőrkapitányság rendőrei által vele szemben foganatosított rendőri intézkedéssel összefüggésben terjesztette elő panaszát.

A Panasztestület felhívására a Panaszos *-n terjesztette elő panasz kiegészítését, amelyben előadta, hogy *-n *-ra utazás közben igazoltatták három társával együtt. Ezt követően „feltartották” őket. A rendőrök a Panaszos többszöri kérésére sem közölték az intézkedés okát. Az intézkedő rendőr „tiszteletlenül” viselkedett vele; „mindenféle trágár szavakat mondott” neki. Azt is mondta a rendőr, hogy „büdös” a Panaszos, illetve „ijesztgetve” meg akarta ütni őt, illetve „kérdezte, félsz?”. A rendőr közölte, hogy várjanak, amíg erősítést kér, illetve azt, hogy elő lesznek állítva. Az erősítés megérkezését követően a Panaszost megbilincseltek, majd előállították őt és társait a Rendőrkapitányságra, ahol 3-4 óra elteltével a rendőrök közölték velük, hogy hazamehetnek. A Panaszos állítása szerint nem hallgatták ki őket, illetőleg az előállítás során, valamint a szabadon bocsátásukat követően sem kaptak választ az intézkedés és az előállítás okáról. A Panaszos sérelmezte azt is, hogy a rendőri intézkedés elfogult volt.

A Panaszos a fentiekre tekintettel kérte, hogy a panaszait a Panasztestületet vizsgálja ki.

A Panaszos a vele szemben foganatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban – *beadványa szerint* – az alábbiakat sérelmezte:

1. az igazoltatás és az előállítás jogalapját, az előállítás időtartamát, valamint az intézkedés okáról szóló tájékoztatás elmaradását;
2. a kényszerítő eszköz (bilincs) aránytalanságát,
3. a rendőrök kulturálatlan hangnemét,
4. a rendőri intézkedés részrehajló voltát.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalása szerint a rendőri intézkedés érintette a Panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogát, a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, illetve a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz, továbbá a VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogát.

A Panasztestület vizsgálata során megállapította, hogy a rendőröknek intézkedési kötelezettsége keletkezett a bejelentés alapján, ennek keretében jogszerűen vonták igazoltatás alá a Panaszost, illetve jogszerűen tartóztatták fel.

A Panasztestület kellőképpen megalapozottnak tekintette a Panaszos előállítását, így azt jogszerűnek és arányosnak ítélte meg.

A rendőrök által alkalmazott hangnem kapcsán a Panasztestület nem tudta feloldani a tényelőadások között feszülő ellentmondást, így a Panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét nem állapította meg.

A Panasztestület álláspontja szerint a Panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem állapítható meg a Panaszos azon kifogása kapcsán, mely szerint a rendőrök nem közölték az intézkedés okát. Nem találta megalapozottnak a Panasztestület a Panaszos által előadott elfogultsági kifogást sem, így a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét nem állapította meg.

A Panasztestület álláspontja szerint a Panaszossal szemben alkalmazott bilincs vonatkozásában a rendőrség nem tartotta be a fokozatosság és arányosság elvét. Nem fogadta el a Panaszos bilincselésének jogalapjaként az Rtv. 48. § c) pontjára történő hivatkozást, így a Panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét állapította meg a bilincselés kapcsán.

A Panasztestület megítélése szerint az alapjogsérelem elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket szerezte be:

- a Panaszos meghallgatásáról készített jegyzőkönyv,
- panasz kiegészítés,
- jelentés előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról Panaszos vonatkozásában;
- igazolás a rendőrségi előállítás időtartamáról Panaszos vonatkozásában;
- hivatalos feljegyzés;
- rendőri jelentés;
- a Rendőr-főkapitányság vezetőjének átirata;
- Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentése;
- Alosztály rendőri jelentés;
- Rendőr-főkapitányság vezetőjének szakmai állásfoglalása.

III.

A tényállás minden részletre kiterjedő tisztázása érdekében lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás során a Panaszos által előterjesztett panaszban és kiegészítésében megfogalmazott állításokat alátámasztó bizonyítási indítványt, nyilatkozatot, illetőleg egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során – az intézkedő rendőrök által tett jelentésekben foglalt nyilatkozatokon túl – egyéb bizonyíték nem merült fel, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése alapján eleget lehetett tenni a Ket. 50. § (1) bekezdésben előírt tényállás tisztázási kötelezettségnek.

Ezek alapján a Pp. 195. § (1) bekezdése szerint, a rendőri jelentés közokirati jellegére tekintettel, az abban foglalt tények ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték hiányában, döntésem

meghozatalánál a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul. Ezen álláspontom kialakításánál figyelemmel voltam több korábbi bírósági ítéletre és döntésre¹ is.

IV.

A tényállás teljes körű tisztázása szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak a panaszossal szemben történt intézkedés alább részletezett előzményei, amelyek a II. részben említett bizonyítási eszközök alapján kerültek megállapításra.

Az intézkedő rendőr a Tevékenység-irányítási Központ (továbbiakban: TIK) utasítására *-n, * óra * perckor jelent meg * külterületén, a * számú út mellett lévő telepen, mivel a telep tulajdonosának megbízottja bejelentést tett, hogy két személy a telep területére bement.

Az egyfős járőrként helyszínre vonuló körzeti megbízott telefonon keresztül felvette a kapcsolatot telep biztonsági vezetőjével, akivel a lefolytatott egyeztetést követően a * számú főút és a * út kereszteződésénél (körforgalomnál) várakozott, hogy a telep irányából induló gépkocsit és annak utasait intézkedés alá vonhassa. Rövid várakozást követően a biztonsági vezető jelzése alapján, – mely szerint a két személy a telep kerítése mellett halad, a műút irányába tartanak, majd nem sokkal ezt követően egy ott várakozó gépkocsiba beszállnak és elhajtanak– a gépkocsit lakott területen kívül a rendőr megállította, majd ellenőrzés alá vonta.

A rendőri intézkedést kulturáltan, a napszaknak megfelelő köszönéssel kezdte, melynek során közölte nevét, rendfokozatát, jelvéyszámát, beosztási helyét. Tájékoztatta a gépkocsiban utazókat, hogy igazoltatást és jármű átvizsgálást fog végrehajtani, majd az okmányok átvételét követően közölte, hogy a jármű átvizsgálásához segítséget kell kérnie a kapitányságról és addig az intézkedés alá vont személyek türelmét kérte.

A megállítási helyszínén az intézkedés * perctől * percig tartott, mivel az intézkedést egy fő körzeti megbízott kezdte meg, azonban négy fővel szemben intézkedett, ezért indokoltnak látta megerősítő erő helyszínre hívását a szükséges intézkedések – *ruházat, csomag és jármű átvizsgálása* – biztonságos végrehatása érdekében.

Tekintettel arra, hogy a helyszínre hívott megerősítő erők egyéb szolgálati feladatot láttak el és más rendőri erő nem volt küldhető a Rendőrkapitányság illetékességi területén, ezért tartott kb. egy óra időtartamig a helyszíni intézkedés.

A megerősítő erő megérkezését követően került sor a személyi szabadságában korlátozott Panaszos ruházat, csomag és jármű átvizsgálására. Az intézkedő rendőr rádión keresztül jelentést tett a TIK és a szolgálatirányító parancsnok részére, majd közölte a Panaszossal, hogy – az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján – bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállítja az illetékes Rendőrkapitányságra.

Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a Panaszossal szemben – bilincs alkalmazására történő figyelmeztetést követően – szökés megakadályozása érdekében – az Rtv. 48. § c) pontja alapján – bilincset alkalmaztak a rendőrök, amely *-n, * óra * perctől * óra * percig tartott. A bilincselés módja a kezek hátra helyzetben történő bilincselése volt.

¹ Pl.: 1/2004. Büntető jogegységi határozat, BH2009. 230, Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.173./2013/7. számú ítélete.

Az előállítást követően a szükséges adminisztrációs tevékenység végrehajtására (pl.: előállítás végrehajtásáról szóló jelentés, a kényszerítő eszköz alkalmazásának parancsnoki kivizsgálása), valamint a bűnügyi szolgálattal történő egyeztetésre került sor.

Mivel az Osztály munkatársai súlyosabb, erőszakos bűncselekményben folytattak halaszthatatlan nyomozati cselekményeket, a Panaszost és társait meghallgatni nem tudták, így azonnal megtörtént az előállítás időtartamáról az igazolás kiállítása, illetve * óra * perckor a szabadon bocsátásuk.

Az előállítással kapcsolatos tájékoztatók kiadása, a panasztétel lehetőségéről szóló tájékoztatás megtörtént, mely dokumentumokat a Panaszos aláírásával hitelesített. Az igazolás átvétele során írásban jelezte a Panaszos, hogy panasszal kíván élni a rendőri intézkedéssel kapcsolatban, azonban közölte, hogy a panaszt a Panasztestületénél kívánja megtenni.

Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés tartalmazza, hogy a Panaszos azt nyilatkozta az előállítás végén, hogy „a vele szemben alkalmazott kényszerítő intézkedés oka, valamint módja ellen panasszal kíván élni”.

A Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentése alapján a Panaszos részére adott tájékoztatás kiterjedt továbbá arra, hogy bűncselekmény gyanúja miatt került előállításra, és az Osztály tájékoztatása alapján – *mivel a további felvilágosítás veszélyeztette volna a meginduló büntetőeljárás sikerét* – idézés útján kerül sor a kihallgatására.

V.

1. Az igazoltatás és az előállítás jogalapja, az előállítás időtartama, valamint az intézkedés okáról szóló tájékoztatás elmaradása

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”

Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerint:

„(1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”

Az Rtv. 29. § (6) bekezdés szerint:

„(6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.”

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerint:

*„(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,
b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;”*

Az Rtv. 33. § (3) bekezdés szerint:

„(3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

Az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerint:

„(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 5. § (5) és (6) bekezdése szerint:

„(5) A rendőri intézkedés eredményes befejezését szükség esetén segítség igénybevételével is biztosítani kell.

(6) A rendőr az Rtv. V. Fejezetében foglalt intézkedését vagy az Rtv. VI. Fejezetében foglalt kényszerítő eszköz alkalmazását követően az Rtv. IX. Fejezetében meghatározott panasz lehetőségéről szóló tájékoztató keretében felhívja az intézkedés alá vont személy figyelmét a panasz előterjesztésének határidejére is.”

A Szolgálati Szabályzat 30. § (3) bekezdés szerint:

„(3) Az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.”

A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (2) bekezdés a) pontja szerint:

*„(1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.(2) A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha
a) a lopást kisebb értékre követik el.” [Lopás]*

A Panaszos sérelmezte az igazoltatást, az előállítást, annak időtartamát, valamint azt, hogy az intézkedő rendőr nem közölte vele az intézkedés (igazoltatás és előállítás) okát.

A határozat II. pontjában felsorolt rendelkezésre álló bizonyítékokból – kiemelten az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés alapján – megállapítottam, hogy az intézkedő rendőr a TIK utasítására *-n, * óra *perckor jelent meg a * számú út mellett lévő telepen, mivel a telep tulajdonosának megbízottja bejelentést tett, hogy két személy a telep területére bement.

Az egyfős járőrként helyszínre vonuló körzeti megbízott telefonon keresztül felvette a kapcsolatot a telep biztonsági vezetőjével, akivel a lefolytatott egyeztetést követően a * számú és a * számú út kereszteződésénél (körforgalomnál) várakozott, hogy a telep irányából induló gépkocsit és annak utasait intézkedés alá vonhassa. Rövid várakozást követően a biztonsági

vezető jelzése alapján, – mely szerint a két személy a telep kerítése mellett halad, a műút irányába tartanak, majd nem sokkal ezt követően egy ott várakozó gépkocsiba beszállnak és elhajtanak – a gépkocsit lakott területen kívül a rendőr megállította, majd ellenőrzés alá vonta.

A körzeti megbízott a rendőri intézkedést kulturáltan, a napszaknak megfelelő köszönéssel kezdte, melynek során közölte nevét, rendfokozatát, jelvéyszámát, beosztási helyét. Tájékoztatta a gépkocsiban utazókat, hogy igazoltatást és jármű átvizsgálást fog végrehajtani, majd az okmányok átvételét követően közölte, hogy a jármű átvizsgálásához segítséget kell kérnie a Rendőrkapitányságról és addig az intézkedés alá vont személyek türelmét kérte.

A megállítási helyszínén az intézkedés * óra * perctől * óra * percig tartott, mivel az intézkedést egy fő körzeti megbízott kezdte meg, azonban négy fővel szemben intézkedett, ezért indokoltnak látta megerősítő erő helyszínre hívását a szükséges intézkedések – ruházat, csomag és jármű átvizsgálása – biztonságos végrehatása érdekében. Tekintettel arra, hogy a helyszínre hívott megerősítő erők egyéb szolgálati feladatot láttak el és más rendőri erő nem volt küldhető a Rendőrkapitányság illetékességi területén, ezért tartott kb. egy óra időtartamig a helyszíni intézkedés.

A megerősítő erő megérkezését követően került sor a személyi szabadságában korlátozott Panaszos ruházat, csomag és jármű átvizsgálására. Az intézkedő rendőr rádión keresztül jelentést tett a TIK és a szolgálatirányító parancsnok részére, majd közölte a Panaszossal, hogy – az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján – bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállítja az illetékes Rendőrkapitányságra.

Az előállítást követően a szükséges adminisztrációs tevékenység végrehajtására (pl.: előállítás végrehajtásáról szóló jelentés, a kényszerítő eszköz alkalmazásának parancsnoki kivizsgálása), valamint a bűnügyi szolgálattal történő egyeztetésre került sor.

Mivel a Bűnügyi Osztály munkatársai súlyosabb, erőszakos bűncselekményben folytattak halaszthatatlan nyomozati cselekményeket, a Panaszost és társait meghallgatni nem tudták, így azonnal megtörtént az előállítás időtartamáról az igazolás kiállítása, illetve * óra * perckor a szabadon bocsátásuk.

Az előállítással kapcsolatos tájékoztatók kiadása, a panasztétel lehetőségéről szóló tájékoztatás megtörtént, mely dokumentumokat a Panaszos aláírásával hitelesített. Az igazolás átvétele során írásban jelezte a Panaszos, hogy panasszal kíván élni a rendőri intézkedéssel kapcsolatban, azonban közölte, hogy a panaszt a Panasztestületénél kívánja megtenni.

Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés tartalmazza, hogy a Panaszos azt nyilatkozta az előállítás végén, hogy „a vele szemben alkalmazott kényszerítő intézkedés oka, valamint módja ellen panasszal kíván élni”.

A Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentése alapján a Panaszos részére adott tájékoztatás kiterjedt továbbá arra, hogy bűncselekmény gyanúja miatt került előállításra, és a Bűnügyi Osztály tájékoztatása alapján – mivel a további felvilágosítás veszélyeztette volna a meginduló büntetőeljárás sikerét – idézés útján kerül sor a kihallgatására.

Az előállítás a kiállított igazolás szerint *-n, * óra * perckor kezdődött és *-n, * óra * perckor fejeződött be. A Panaszos a Rendőrkapitányság épületében * óra * perctől * óra * percig tartózkodott.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés elkészítése szintén időt vett igénybe. A rendőri jelentés elkészítését követően a parancsnoknak azt is vizsgálnia kellett, hogy az intézkedés jogszerű, szakszerű és indokolt volt-e. A fenti intézkedések, cselekmények elvégzése jogszabályi kötelezettségen alapulnak, azok időnként időigényesek, így bár a Panaszos számára láthatóan semmilyen intézkedés nem történt az ügyében – figyelembe véve a helyszínen, valamint a rendőrkapitányság épületében foganatosított további intézkedéseket – az előállításra az Rtv. 15. §-ában meghatározott arányosság figyelembe vétele mellett, a szükséges ideig került sor.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a Fővárosi Bíróság korábbi ítéletében² kifejtette, hogy „az előállítás, mint rendőri intézkedés csak az adatok felvételét, illetőleg a tényállás rögzítését foglalja magában, semmiféle érdemi döntést nem eredményez. Az előállítást követően felvett adatok birtokában mérlegel és dönt a rendőrhatóság arról, hogy az előállított személlyel szemben milyen eljárási cselekményt foganatosít.”

Az előállítás időtartama kapcsán a törvényi szabályozás úgy rendelkezik, hogy az előállítás „a szükséges ideig (...)” tarthat. A szükséges idő ez esetben nyilvánvalóan, az előállítás során elvégzendő feladatokhoz rendelt időt jelenti. Az előállítás tartamát nem az előállított személy szubjektív, kényelmi szempontjai határozzák meg, és általában azt az elkövetett cselekmény tárgyi súlya sem befolyásolja. A csekély tárgyi súlyú cselekményekhez is egységes rendőri feladatok, intézkedések társulnak, amelyeket a rendőr köteles végrehajtani.

Megállapítottam, hogy az intézkedő rendőr az Rtv. 13. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettsége alapján jogszerűen kezdeményezett intézkedést a Panaszossal szemben, mert a rendelkezésre álló adatok alapján megalapozottan feltételezte, hogy bűncselekményt követett el.

Megállapítottam, hogy az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja, és az Rtv. 29. § (2) bekezdése alapján jogszerűen került sor a Panaszos igazoltatására, illetve az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontja alapján a szándékos – lopás vétsége – bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható Panaszos előállítása megalapozott és jogszerű volt.

Megállapítottam továbbá, hogy a Panaszos előállításának időtartama (2 óra 40 perc) nem haladta meg az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott 8 órás időtartamot, illetve az előállításához kapcsolódó és a fentiekben részletezett rendőri intézkedések tartama arányban állt az előállítás időtartamával, ezért az előállítás időtartamára vonatkozó panasz alaptalan.

Megállapítom, hogy a Panaszos igazoltatására és előállítására megalapozottan, jogszerűen került sor, az a szükséges ideig tartott, illetve azt, hogy az igazoltatás és előállítás okáról szóló tájékoztatás megtörtént.

A fentiekre tekintettel, a benyújtott panasz alaptalan.

² Pl: Fővárosi Bíróság 20.K.32.593/2007/8. számú ítélete

2. A kényszerítő eszköz (bilincs) aránytalansága

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.”

Az Rtv. 17. § (1) bekezdés szerint:

„(1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”

Az Rtv. 48. § c) pontja alapján:

„A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

c) szökésének megakadályozására,”

A Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés c) pontja szerint:

„(1) Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint:

„(4) A bilincselés módjai:

b) kezek előre vagy hátra bilincselése,”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés a) pontjának aa) és ab) alpontja szerint:

„(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,

ab) az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik,”

A Panaszos beadványában sérelmezte a bilincselés indokoltságát.

A Panasztestület álláspontja szerint a Panaszossal szemben alkalmazott bilincs vonatkozásában a rendőrség nem tartotta be a fokozatosság és arányosság elvét. Nem fogadta el a Panaszos bilincselésének jogalapjaként az Rtv. 48. § c) pontjára történő hivatkozást, így a Panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét állapította meg a bilincselés kapcsán.

A Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében a rendőri jelentés közokiratnak minősül, amely szerint a jelentésben foglaltak teljes mértékben – az ellenkező bizonyításáig – bizonyítják az abban foglaltakat. Figyelembe véve a rendőri jelentés közokirati jellegét, ezért a bizonyítékok értékelése során a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el a döntéshozatal alapjául.

Joggal tartani lehetett attól, hogy a Panaszos magatartása megváltozhat, ezért a bilincs – mint a szökés és a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz – alkalmazása jogszerű és indokolt volt.

A rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapítható, hogy az eljáró rendőrök a Panaszos szökésének megakadályozása érdekében alkalmaztak bilincset az Rtv. 48. § c) pontja alapján, mely intézkedés jogalapját a törvényi rendelkezésen túl a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése, a 41. § (6) bekezdés a) pontjának aa) és ab) alpontja is megfelelően biztosította.

Az Rtv. 48. §-ához fűzött indokolás szerint, a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló „megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz.” Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Jelen ügyben a helyszínen végzett adatgyűjtést követően az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján, mivel bűncselekmény elkövetésével volt gyanúsítható a Panaszos előállítására került sor.

Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a Panaszossal szemben – bilincs alkalmazására történő figyelmeztetést követően – szökés megakadályozása érdekében – az Rtv. 48. § c) pontja alapján – bilincset alkalmaztak a rendőrök, amely *-n, * óra * perctől * óra * percig tartott. A bilincselés módja a kezek hátra helyzetben történő bilincselése volt.

Az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. E következtetést a rendőr a helyszínen a jövőre vonatkozóan nem végezheti el „patikamérlegben”. Számtalan példa mutatja már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következheszenek be.

Fontos hangsúlyozni azt a tényt is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőzött további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni,

bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erőfelfejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszenvedőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erőfelfejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (ízületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbé.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést

tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs alkalmazása a testi kényszert kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszert a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a Rendőrkapitányság területére kísérik, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi így az intézkedés biztonsága szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent és általa a feltalálni kívánt bizonyítási eszközök magához vételének, elrejtésének lehetőségét is kizárja.

A fentiekre tekintettel, álláspontom szerint az Rtv. vonatkozó rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést.

Jelen esetben az intézkedést egyedül megkezdő rendőr okszerűen döntött úgy, hogy a testi kényszer helyett a bilincselést, mint megelőző jellegű intézkedést alkalmazza a Panaszos szabad mozgásának korlátozására az előállítás alatt, majd azt követően is mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a Rendőrkapitányságra szállítják, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

Megállapítottam, hogy a bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás, azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi kényszerrel szemben csak a karok mozgását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § c) pontja alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

A leírtak alapján a panasz e tekintetben alaptalan.

3. A rendőrök kulturálatlan hangneme

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

Az Etikai Kódex 1. pontjának második része alapján:

„Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.”

Az Etikai Kódex 5. pontja szerint:

„A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.”

Az Etikai Kódex 7. pontjának utolsó mondata szerint a rendőr:

„Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőr „tiszteletlenül” viselkedett vele; „mindenféle trágár szavakat mondott” neki. Azt is mondta a rendőr, hogy „büdös” a Panaszos, illetve „ijesztgetve” meg akarta ütni őt, illetve „kérdte, félsz?”.

A Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentése alapján – figyelemmel az intézkedést foganatosító rendőr jelentésére – a rendőri intézkedést kulturáltan, a napszaknak megfelelő köszönéssel kezdte, melynek során közölte nevét, rendfokozatát, jelvéyszámát, beosztási helyét. Tájékoztatta a gépkocsiban utazókat, hogy igazoltatást és jármű átvizsgálást fog végrehajtani, majd az okmányok átvételét követően közölte, hogy a jármű átvizsgálásához segítséget kell kérnie a kapitányságról és addig az intézkedés alá vont személyek türelmét kérte.

A rendőr jelentésében rögzítette, hogy az intézkedés megkezdésétől annak befejezéséig kulturált hangnemben kommunikált. Egyúttal megjegyezte, hogy a Panaszosnak nem azt mondta, hogy „büdös”, hanem azt, hogy „ruházatáról, illetve cipőjéről árad a sertéstrágya szag”, amely tény még jobban alátámasztotta azt, hogy a sertéstelepen járt.

A Panaszos saját állítása mellett egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott, illetve az eljárás során e tárgykörben a rendőri jelentésektől eltérő bizonyíték nem merült fel. Tekintettel a – a Pp. jelen határozat III. részében kifejtett – hivatkozott rendelkezésére is, az azokban foglalt tényekre vonatkozó ellenkező bizonyíték hiányában döntésem meghozatala során a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul.

A fentiekre tekintettel, a benyújtott panasz e tekintetben alaptalan.

4. A rendőri intézkedés részrehajló volta

Az Rtv. 13. § (2) bekezdése szerint:

„(2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.”

A Rendőrség Etikai Kódexének 4. pontja szerint:

„A rendőr elismeri és védi az emberi méltóságot, tiszteletben tartja az emberi és a személyiségi jogokat. Elfogulatlanul jár el nemre, korra, állampolgárságra, etnikai hovatartozásra, vallási és politikai meggyőződésre, társadalmi és vagyoni helyzetre tekintet nélkül.”

A Panaszos sérelmezte azt is, hogy a rendőri intézkedés elfogult volt, melyet nem részletezett.

A Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentése alapján, figyelemmel az intézkedést foganatosító rendőr jelentésében foglaltakra megállapítottam, hogy a Panaszossal szemben

kizárólag olyan eljárási cselekményeket fogantatosítottak, amelyek szükségesek voltak, illetve amelyekre törvényes lehetőség volt.

A megfelelő bánásmódot támasztja alá, hogy a Panaszos felesége által vezetett gépkocsit nem hagyta őrizetlenül lakott területen kívül, hanem intézkedett annak Rendőrkapitányságra kíséréséről.

A Panaszos saját állítása mellett egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott, illetve az eljárás során e tárgykörben a rendőri jelentésektől eltérő bizonyíték nem merült fel. Tekintettel a – a Pp. jelen határozat III. részében kifejtett – hivatkozott rendelkezésére is, az azokban foglalt tényekre vonatkozó ellenkező bizonyíték hiányában döntésem meghozatala során a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul.

Megállapítom, hogy az intézkedésben résztvevő rendőrök magatartásából nem vonható le olyan következtetés, hogy a Panaszossal szemben elfogultak lettek volna az intézkedés során.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítom, hogy az eljáró hatóság nem intézkedett részrehajlóan. A fentiekre tekintettel, a benyújtott panasz e tekintetben alaptalan.

VI.

A Panasztestület álláspontja szerint a Panaszossal szemben alkalmazott bilincs vonatkozásában a rendőrség nem tartotta be a fokozatosság és arányosság elvét. Nem fogadta el a Panaszos bilincselésének jogalapjaként az Rtv. 48. § c) pontjára történő hivatkozást, így a Panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét állapította meg a bilincselés kapcsán.

A Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében a rendőri jelentés közokiratnak minősül, amely szerint a jelentésben foglaltak teljes mértékben – az ellenkező bizonyításáig – bizonyítják az abban foglaltakat. Figyelembe véve a rendőri jelentés közokirati jellegét, ezért a bizonyítékok értékelése során a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el a döntéshozatal alapjául.

Joggal tartani lehetett attól, hogy a Panaszos magatartása megváltozhat, ezért a bilincs – mint a szökés és a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz – alkalmazása jogszerű és indokolt volt.

A rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapítható, hogy az eljáró rendőrök a Panaszos szökésének megakadályozása érdekében alkalmaztak bilincset az Rtv. 48. § c) pontja alapján, mely intézkedés jogalapját a törvényi rendelkezésen túl a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése, a 41. § (6) bekezdés a) pontjának aa) és ab) alpontja is megfelelően biztosította.

Az Rtv. 48. §-ához fűzött indokolás szerint, a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló „megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz.” Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Jelen ügyben a helyszínen végzett adatgyűjtést követően az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján, mivel bűncselekmény elkövetésével volt gyanúsítható a Panaszos előállítására került sor.

Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a Panaszossal szemben – bilincs alkalmazására történő figyelmeztetést követően – szökés megakadályozása érdekében – az Rtv. 48. § c) pontja alapján – bilincset alkalmaztak a rendőrök, amely *-n, * óra * perctől * óra * percig tartott. A bilincselés módja a kezek hátra helyzetben történő bilincselése volt.

Az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. E következtetést a rendőr a helyszínen a jövőre vonatkozóan nem végezheti el „patikamérlegen”. Számtalan példa mutatta már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következhesse be.

Fontos hangsúlyozni azt a tényt is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőzött további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni, bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszenvedőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (ízületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg,

hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbé.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs alkalmazása a testi kényszert kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszert a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a Rendőrkapitányság területére kísérik, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza.

Ez utóbbi így az intézkedés biztonsága szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent és általa a feltalálni kívánt bizonyítási eszközök magához vételének, elrejtésének lehetőségét is kizárja.

A fentiekre tekintettel, álláspontom szerint az Rtv. vonatkozó rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést.

Jelen esetben az intézkedést egyedül megkezdő rendőr okszerűen döntött úgy, hogy a testi kényszer helyett a bilincselést, mint megelőző jellegű intézkedést alkalmazza a Panaszos szabad mozgásának korlátozására az előállítás alatt, majd azt követően is mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a Rendőrkapitányságra szállítják, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

Megállapítottam, hogy a bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás, azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi

kényszerrel szemben csak a karok mozgását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § c) pontja alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

Megjegyzem, hogy az állásfoglalás 25. oldal 1. és 2. bekezdésében tényállításként szerepel, hogy *„a rendőrség nem tudott olyan körülményt előadni a panaszos intézkedés során tanúsított magatartása kapcsán, amely szintén megalapozta volna az előállító helyiségben történő bilincselését. A jelentések azt tartalmazzák, hogy a panaszos agresszív volt, kiabált, és fenyegetőzött. Így ezen a ponton a rendőri jelentések pontatlanok, hiszen azokban nem adtak elő olyan körülményeket, amelyekből közvetlenül arra lehetett volna következtetni, hogy a bilincselés továbbra is indokolt volna.”*, valamint az, hogy *„mivel a Testület már magát az előállítást is alapjogot sértőnek ítélte”*.

A tényállás megállapítása során nem merült fel, hogy a Panaszost az előállító helyiségben is bilincselték volna, illetve az sem került megállapításra, hogy a Panaszos agresszív volt, kiabált, és fenyegetőzött volna, továbbá a Panasztestület az előállítást nem minősítette alapjogot sértőnek sem, így a Panasztestület megállapításával a fenti tényállás és a kifejtett jogi indokok alapján nem értek egyet.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Döntésem az alábbi jogszabályokon alapul:

- Magyarország Alaptörvénye II. cikk, IV. cikk, VI. cikk. XXIV. cikk;
- a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. III. törvény 195. § (1) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 50. § (1) bekezdése, 100. § (1) bekezdés e) pontja, 109. § (1) bekezdés a) pontja;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 2. § (1) bekezdése, 13. § (1), (2) bekezdése, 15. § (1), (2) bekezdése, 16. § (1) bekezdése, 17. § (1) bekezdése, 29. § (1) bekezdés a) pontja, (6) bekezdése, 33. § (2) bekezdés b) pontja, (3), (4) bekezdése, 48. § c) pontja, 92. § (1)-(2) bekezdése, 93/A. § (6), (7) és (9) bekezdése;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 5. § (5), (6) bekezdése, 30. § (3) bekezdése, 39. § (1) bekezdése, 41. § (1) bekezdés c) pontja, (4) bekezdés b) pontja, (6) bekezdés a) pontjának aa) és ab) alpontja;
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 339. § (1) és (2) bekezdés a) pontja, 368. § (1) és (2) bekezdés c) pontja;
- a Rendőrség Etikai Kódexének 1. pontjának második része, 4. pontja, 5. pontja, 7. pontja.

Budapest, 2016. február 19.

Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos